

Een familietrilogie

Vader – Moeder – Kind

Moeder

door Lieve Dierckx en Sébastien Parizel, september 2016

Moeder is het tweede deel van de nieuwe Peeping Tom-trilogie rond de kernleden van het gezin. *Vader* (2014) was het eerste deel, later volgt *Kinderen*.

De voorstelling lokt de toeschouwer mee naar een onbestendige plaats - of zijn het plaatsen – die toch vertrouwd aandoen: een materniteit, een rouwkamer, een opnamestudio, een museum... Plekken waar het persoonlijke en het publieke in elkaar schuiven, waar heden, verleden en toekomst wanhopig houvast zoeken in de cyclische tijd van de archetypische oermoeder. Vanuit het rouwen om een moeder injecteren de spelers het ruimere idee van 'gemis' met de daaruit voortvloeiende angsten en associaties – naar het podium, naar de toeschouwer. *Moeder* schuwt de schaduwzijde niet. Er is het meisje dat opgroeit in de gevangenis van een couveuse. Ze ligt beklemd. Welke krachten houden haar daar? Waarom breekt ze niet uit? Om haar heen lokt dit nieuw leven zowel bij mannen als vrouwen angst en agressie uit.

Choreografe Gabriela Carrizo toont ons in *Moeder* het lichaam als opslagplaats, waar een resem bewuste en onbewuste herinneringen samensmelten of botsen. De voorstelling onderzoekt de onverwachte, vaak absurde verbindingen tussen lijden, rouwen en feesten, tussen vasthouden en loslaten, structuur en waanzin. Leven en dood kunnen er kunst zijn, door iedereen te bekijken. Uit de stroom van individuele herinneringen van de performers – voedingsbodem voor de voorstelling - schemert een universeel, collectief geheugen door. Eén dat ook ongemakkelijke reflecties losweekt over verantwoordelijkheid, en wat het betekent om vrouw, moeder en ouder te zijn.

Na het huis clos van de dementerende geest in een bejaardentehuis (Franck Chartier, *Vader*, 2014) zet *Moeder* in het aftasten van deze meer publieke en tegelijk abstractere podiumruimte een natuurlijke stap binnen de evolutie van Peeping Tom.

Als gezelschap is Peeping Tom een diepgewortelde en organisch gegroeide constructie, waar leven en werk, onderzoek en performance door elkaar lopen, met een hechte groep performers die telkens opnieuw hun ziel binnenste buiten keren tijdens trage, intuïtieve werkprocessen. In de voorstellingen spreken ze elkaar overigens consequent aan met hun eigen naam. Wat in *Caravana* (1999) begon als een locatievoorstelling in een mobilhome, waar de toeschouwer door de raampjes kon binnengluuren in het leven van het jonge koppel Gabriela en Franck, liet steeds meer de buitenwereld toe. Het organisatiemodel van het gezelschap groeide in drie fasen mee: van collectief, naar artistiek leiderschap van het choreografen duo Carrizo en Chartier, tot creaties die de twee apart gaan leiden. Die laatste fase geeft hen meer slagruimte om de eigen blik te voeden met wat van buiten komt, terwijl ze toch nog steeds op de ander kunnen rekenen als extern oog en artistiek adviseur.

Ook qua toon en thematiek sluit *Moeder* organisch aan bij het oeuvre van Peeping Tom, met een grote liefde en tederheid voor wat menselijk is. Humor en inlevingsvermogen zijn ook in *Moeder* middelen om te raken aan wat het meest persoonlijk en herkenbaar is: familie- en gezinsconstellaties, waaruit de verborgen, onstabiele gedachtewerelden van de betrokkenen komen bovendrijven. Doorheen hun oeuvre komen Carrizo en Chartier uit bij telkens nieuwe invalshoeken om die parallelle mentale wereld zichtbaar te maken, waar andere wetten gelden, en waar individuele angsten, neurosen en fantasieën inbreken op het reguliere sociale verkeer.

Hun werk is een reiken naar realiteiten die tot de orde van het onbenoembare en ongrijpbare horen — als zekerheden barsten gaan vertonen. Hoe deze wereld te vatten met het lichaam in beweging als centrale betekenisgever, vormt voor Carrizo en Chartier een onderzoeksproces dat zich doorheen de jaren voortdurend verdicht.

De initiële inspiratiebron voor *Moeder* was het overlijden van Gabriela Carrizo's eigen moeder. Wat oorspronkelijk bedoeld was als een hommage transformeerde tijdens het artistieke proces, via de input van de performers, naar wat voorligt. Een tweede vertrekpunt, nog voor het eigenlijke werkproces van start ging, was Gabriela Carrizo's fascinatie voor de manier waarop klanken associaties en herinneringen triggeren. De choreografe verkent daarmee een nieuw facet van een langlopend onderzoek bij Peeping Tom naar de zintuiglijke onmiddellijkheid en impact van klank, om het publiek mee te lokken in hun universum.

Meer specifiek organiseerde Gabriela Carrizo in de aanloop naar *Moeder* een workshop met een 'Foley artist' uit de cinema, iemand die in een klankstudio geluiden creëert of recreëert bij de handelingen in een film. Hoe een performer te volgen om een bepaalde klank te vinden, hoe een klank op te nemen en te manipuleren, of klank te ontlokken aan een object – is wat aan bod kwam voor *Moeder*. De kiem van die testfase gaat enkele jaren terug toen ze in Théâtre National in Brussel voor haar kortlopend project - 1' werkte met een geluidstechnicus in een kleine ruimte rond een doodskist.

In *Moeder* zijn de geluiden intiem verbonden met de personages, met de dans en met de objecten op scène. We horen uitvergroete geluiden van organen in zowel lijven als machines. Zo legt Gabriela Carrizo - naast de verborgen mentale wereld van angsten en fantasieën – het viscerale performerslichaam en de binnenkant van scenische objecten bloot. Terwijl we gewend zijn om klanken op een podium eerder als instrument te zien, lijkt In *Moeder* het geluid te transformeren naar tastbare materie die reliëf geeft aan een anders onzichtbare dimensie. Geluid wordt ingezet om haast filmisch in te zoomen op situaties en personages: met grote precisie leiden ze de aandacht van de toeschouwer naar details en personages.

Geluid krijgt ook een sturende rol in de choreografie. De klank van een in- en uitademing kan de dansers in een wave-beweging aanzuigen en uit elkaar drijven, terwijl even verder het geluid van danspassen of objecten de soundscape levert voor nieuwe, echoënde danssequenties, en slik- of klikgeluiden de emotie van een schijnbaar onderkoelde spreker verraden. Geluid en beweging vormen in de ondefinieerbare tijd/ruimte van de voorstelling een loop die zowel concreet is, omdat ze bewegingsmateriaal genereert, als abstract omdat ze geluid is. Tegelijk vereist de cohesie die Gabriela Carrizo hier tussen de verschillende voorstellingselementen nastreeft, van de performers en de technici een

uiterst precieze timing. Het werken met tijd, de juiste tijd vinden, het wachten of vertragen, impregneert deze *Moeder* met een grote muzikaliteit.